

Smugleriet i Ommel og dets følger

af Jørgen Smith, Fynske Årbøger 1971

Natten mellem den 15. og 16. oktober 1830 løb en Ærøskøbing-jagt, der kom fra Liibeck, ind til Strandbyen ved Ommel. Lasten, der bestod af urtekramvarer, jernvarer og manufakturer m. m., blev i løbet af et par timer afhentet i både fra stranden og derefter gemt i et par nærliggende huse.

Myndighederne var imidlertid på forhånd orienteret, og den påfølgende dag kom toldforvalteren og hans personale til Ommel, hvor de efter landfogedens ordre skulle have bistand af sandemanden og vrågeren (nærmest svarende til sognefogeder). Smuglergodset blev straks fundet, og en del af det blev kørt til Marstal, medens resten på grund af mørkets frembrud måtte efterlades på stedet under bevogtning af sandemandens tjenestekarle.

Myndighedernes indgriben vakte den vildeste vrede. Smuglerne forsøgte at tilbageerobre de varer, der blev kørt til Marstal, ved at gå til angreb på toldpersonalet. Ommels beboere stimlede sammen om de huse, hvor resten af varerne lå. Sandemandens karle blev jaget bort ved trusler om vold, og derefter blev husene fuldstændigt plyndret.

Ejeren af smuglerjagten kom styrtende fra Ærøskøbing for at redde de sidste rester, toldvæsenet ligeså, men begge parter forgæves.

Sagen blev af toldforvalteren overgivet til landfogeden, der afholdt et enkelt summarisk og ganske resultatløst forhør, hvoraf en udskrift blev fremsendt til General-Toldkammeret.

I den følgende tid lykkedes det af og til for købmænd fra Fyn og Langeland ved personlige undersøgelser på stedet at få opsporet og udleveret nogle af deres forud betalte varer.

A. E. Claussen, der i 1829 var blevet ansat som assessor og actuar ved stads- og landretten i Ærøskøbing, havde siden sin ankomst til øen været forarget over den omfattende smughandel, der fandt sted. Efter at han blev klar over, at der intet skete i anledning af det passerede, skrev han den 12. august 1831 et "Denunziations-schrift" til kongen, hvori han meddelte, at han anså det for sin pligt at forelægge sagen umiddelbart på højeste sted. Han anmodede om, at der måtte blive nedsat en kommission til undersøgelse dels af Ommel-sagen og dels af landfogedens forhold, som han i højtidelige og drastiske vendinger karakteriserede som højst pligtforsømmelig embedsførelse. Han betegnede nærmest landfogeden som medskyldig - ved passivitet - i Ommel-sagen, og gjorde gældende, at landfogeden også iøvrigt gjorde sig skyldig i graverende forhold, embedsmisbrug til egen fordel m. v.

Efter en kongelig resolution blev der den 26. september 1831 af overkriminalretten i Gottorp nedsat en af 3 overkriminalretsråder bestående kommission, der skulle undersøge de af Claussen rejste sager. Ommel-sagen blev undersøgt til bunds med det resultat, at 31 deltagere blev straffet. Ved en straffekendelse, der blev bekendtgjort ved overkriminalrettens reskript af 15. juli 1832, blev 2 deltagere idømt tugthus i hver 3 år og resten kortere frihedsstraffe, bøder eller irettesættelser. Det blev pålagt de straffede at udrede sagsomkostningerne.

Undersøgelsen af landfogedens forhold førte til, at klagerne over ham blev anset for fuldstændigt grundløse. Han blev aldeles frifundet ved rettens reskript af 28. februar 1833.